

Obsah

Úvodní slovo hlavní řešitelky	9
I. část – Teoretická východiska	13
1 Vývoj předškolního kurikula a požadavky pro zahájení povinné školní docházky v ČR	15
1.1 Vývoj mateřského školství v poválečném období (1945–1970)	15
1.2 Proměny předškolní výchovy pod vlivem legislativních norem v letech 1970–2012	16
1.2.1 Reforma předškolního kurikula	22
1.2.2 Analýza předškolního kurikula	24
1.2.3 Pedagog jako projektant vzdělávacích plánů a programů	30
2 Děti se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich integrace v podmínkách běžné MŠ	33
2.1 Společnost a jedinec se speciálními potřebami v minulosti	35
2.2 Základní terminologické vymezení	36
2.3 Současné pojetí inkluzivního vzdělávání	38
2.4 Specifika začlenění dětí předškolního věku se speciálními vzdělávacími potřebami do inkluzivního vzdělávání	46
3 Psychologická charakteristika dítěte v předškolním věku	51
3.1 Tělesný a motorický vývoj	51
3.2 Vývoj mozku	51
3.3 Vývoj motoriky	53
3.4 Kognitivní vývoj	54
3.5 Emocionální a sociální vývoj	62
3.6 Hra	64
4 Vstup do školy	69
4.1 Tělesná (biologická) zralost	74
4.2 Kognitivní (duševní, rozumová) zralost	77
4.3 Emocionální, motivační a sociální zralost	83
5 Psychologická charakteristika dítěte v mladším školním věku	91
5.1 Tělesný růst a vývoj motoriky	92
5.2 Vývoj poznávacích procesů	94
5.3 Psychosociální vývoj (emoční vývoj a socializace)	98
5.4 Sebepojetí a identita	103
6 Výtvarný projev v dětském věku	105
6.1 Vývojová stadia dětské kresby	106
6.2 Vývoj kresby lidské postavy	109

6.3	Dětská kresba a psychický vývoj dítěte	112
6.3.1	Dětská kresba a psychický vývoj dítěte v předškolním věku	115
6.3.2	Dětská kresba a kognitivní vývoj dítěte v předškolním věku	118
6.3.3	Schopnost nápodoby písma a sestavy teček	120
6.4	Význam a využití dětské kresby	121
II.	část – Přípravenost dětí k zahájení povinné školní docházky v kontextu výzkumu	123
1	Výzkum základních proměnných školní zralosti v ČR a v některých zemích EU	125
1.1	Výzkumná část obecná	128
1.1.1	Informace o výzkumném záměru	128
1.1.2	Organizace a etapy výzkumného šetření	129
1.1.3	Průběh vyšetření a použité metody	130
1.1.4	Přehled sledovaných proměnných	136
1.1.5	Statistické postupy	137
1.1.6	Popis zkoumaného souboru dětí	137
1.2	Výzkumná část speciální	139
1.2.1	Pohlaví dětí	140
1.2.2	Úroveň vzdělání rodičů	144
1.2.3	Odklad školní docházky	149
1.2.4	Laterální preference	157
1.2.5	Sourozenecké konstelace	160
1.2.6	Bydliště	169
1.2.7	Vzorky dětí z vybraných zemí EU	171
1.2.8	Výsledky souboru českých dětí ve srovnání s testovými normami	179
1.2.9	Srovnání výsledků našich dětí s některými studiemi z oblasti školní zralosti	183
1.2.10	Výsledky korelační a faktorové analýzy závisle proměnných	191
2	Diskuse a závěry k jednotlivým sledovaným oblastem	203
2.1	Pohlaví dětí	204
2.2	Úroveň vzdělání rodičů	209
2.3	Odklad školní docházky	212
2.4	Laterální preference	216
2.5	Sourozenecké konstelace	218

2.6	Bydliště	222
2.7	Vzorky dětí z vybraných zemí EU	223
2.8	Výsledky souboru českých dětí ve srovnání s testovými normami	225
2.9	Srovnání výsledků našich dětí s některými studiemi z oblasti školní zralosti	227
2.10	Výsledky korelační a faktorové analýzy závisle proměnných	232
3	Vybrané aspekty výzkumu a jeho výsledky v pedagogickém kontextu	243
3.1	Předškolní vzdělávání a jeho vliv na zaškolení dítěte	250
3.2	Motivace a intelektový výkon dítěte	251
3.3	Kognitivní zralost	258
3.4	Percepční zralost	263
3.5	Jemná motorika, grafomotorika a vizuomotorika	265
3.6	Poruchy učení	268
3.7	Soustředěnost, samostatnost a emoce	270
4	Závěrem	273
	Přehled příloh	277
	Literatura	292